

רבינו חננאל

ב:

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

מסורת הש"ס

יום אחד בשנה חסוב שנה, ומונין לו בניסן שנה שנייה, ואם לא עמד אלא באחד בניסן, אציג שהיסקיטו והמליכו מאחד, אין מונין לו שנה שנייה אלא בניסן אחד, ונה רבנן מה המלך באדר ועמד אחד החתיב באדר מונין שנה לזה ולזה, כלומר אם היה זה השנה שנה שנייה לא למלטוחו, מונין עשר שנים לו שנה בשביל יום אחד כיון דהיינו סוף שנותיו כמו דה שאין מחלת היום עולה לה כסופה:

דאימנו ע"ה פ"ה מאדר ומ"ך בן מ"ך, אציג דלעיל סגי לה נעטמא דאימנו עליה מאדר הכא לא סגי ליה נהכי דמהויל דלעיל שמעינן ליה והך רישא והך גבי הדדי מתניין ואפילו לא מתניין גבי הדדי כדאשכחן בפרק גט פשוט (נ"ב ד' קטו, ושם) גבי הא דמינא כקפ דנירין אין פחות מ"ב דנירין וזב כקפ והדר מני בדיקן וכפ דנירין אין פחות מנכטי דינרין וכפ וזב ופירין אנתריה דילמא (למימר) דהנא פריכי בתרי דינרי קאמר ליה ומשני אביי יד בעל השטר על התחמונה ופריך אי הכי רישא נמי כלומר כהניא דקפ דנירין נמי הוה ליה למימר שיהא יד בעל השטר על התחמונה ובשני דינרי כקפ כספא פריכא קאמר ליה ואציג דקיס ליה דגבי הדדי מיימנו (ו"ו) ור"ב שמואל דקפ לפרש סס נענין אחר: **בחדש** וי' הוא החדש השני, משמע הכא דהיינו אייר כיון דמונין מניין למלכים ולקמן (ד' י"א) משמע דניסן הוא חדש ז'ו שולדו זו אבות העולם שהם זיומני עולם מיהו בקוונטרם פ"י לקמן דהכי קאמר כשנתחדש אייר ככר נולדו זיומני עולם בניסן א"נ זיומני דניסן דמקופה נמשך בתוך אייר של לנה:

מקיש מ"בבות ש"פיה יציאת מצרים, מפשטיה דקרא לא מני למילף (ו) משום דלולדו זו זיומני עולם דלילמא מאדר מניין וזו ואפי' אי הוה (ו) קרי ליה לאייר חדש ז'ו משום דלית ביה זיוא ללילני אין להוסיף דלילמא מניין מניין משלמה דקרי ליה חדש ז'ו משום דלית הוה מעשה שמלך בניסן:

מה יציאת מצרים בניסן, ומאי דיליף יציאת מצרים מניין אהרן לא מני למילף דבאחד בניסן ר"ה דלילמא מניין בניסן מניין אכל למאי דיליף מיהו בחדש הראשון וגו' יחא:

בחדש החפשי, על כרחך שהוא

אבל בתחלת שנה א, וא"ת ולא קל ומומר הוא כדאמרין לקמן (ד' י) בפרקין ומה נדה שאין מחלת היום עולה לה כסופה סוף יום עולה לה בתחלתה שנה שיום אחד עולה כסופה אינו דין שום א' עולה לה בתחלתה לאו פירכא היא ארבעה (כ"ט) הכא דהכי יחא טפי דדין הוא כעומד (ו) ומונה לו אחר תמתי בחדש דמונין לו שנה בשביל יום אחד דהיינו בתחלת שנותיו כעין נדה שסוף היום עולה לה בתחלתה אכל מת בניסן לא ימנה לו שנה בשביל יום אחד כיון דהיינו סוף שנותיו כמו דה שאין מחלת היום עולה לה כסופה:

דאימנו ע"ה פ"ה מאדר ומ"ך בן מ"ך, אציג דלעיל סגי לה נעטמא דאימנו עליה מאדר הכא לא סגי ליה נהכי דמהויל דלעיל שמעינן ליה והך רישא והך גבי הדדי מתניין ואפילו לא מתניין גבי הדדי כדאשכחן בפרק גט פשוט (נ"ב ד' קטו, ושם) גבי הא דמינא כקפ דנירין אין פחות מ"ב דנירין וזב כקפ והדר מני בדיקן וכפ דנירין אין פחות מנכטי דינרין וכפ וזב ופירין אנתריה דילמא (למימר) דהנא פריכי בתרי דינרי קאמר ליה ומשני אביי יד בעל השטר על התחמונה ופריך אי הכי רישא נמי כלומר כהניא דקפ דנירין נמי הוה ליה למימר שיהא יד בעל השטר על התחמונה ובשני דינרי כקפ כספא פריכא קאמר ליה ואציג דקיס ליה דגבי הדדי מיימנו (ו"ו) ור"ב שמואל דקפ לפרש סס נענין אחר: **בחדש** וי' הוא החדש השני, משמע הכא דהיינו אייר כיון דמונין מניין למלכים ולקמן (ד' י"א) משמע דניסן הוא חדש ז'ו שולדו זו אבות העולם שהם זיומני עולם מיהו בקוונטרם פ"י לקמן דהכי קאמר כשנתחדש אייר ככר נולדו זיומני עולם בניסן א"נ זיומני דניסן דמקופה נמשך בתוך אייר של לנה:

מקיש מ"בבות ש"פיה יציאת מצרים, מפשטיה דקרא לא מני למילף (ו) משום דלולדו זו זיומני עולם דלילמא מאדר מניין מניין משלמה דקרי ליה חדש ז'ו משום דלית ביה זיוא ללילני אין להוסיף דלילמא מניין מניין משלמה דקרי ליה חדש ז'ו משום דלית הוה מעשה שמלך בניסן:

מה יציאת מצרים בניסן, ומאי דיליף יציאת מצרים מניין אהרן לא מני למילף דבאחד בניסן ר"ה דלילמא מניין בניסן מניין אכל למאי דיליף מיהו בחדש הראשון וגו' יחא:

בחדש החפשי, על כרחך שהוא

מאי קמ"ל לא גרבי אלא (ו) קמ"ל ניסן ר"ה למלכים וכו': **דאימנו** ע"ה, נמנו וגמרו השנים למנוחו: לזה ולזה, הנא לכבוד שטר בחדש לאחר שעמד השני אם רצה לכבוד בשטר בשנת פלוני למלך שמת כותב ואם רצה כותב בשנה ראשונה למלך פלוני שעמד: **מס בניסן** ועמד אחר תמתי בניסן, והוא הדין אם עמד בחדש מכל החודשים שעד ניסן הנא ורואה למנוח בכל השטרות שיכתבו משעמד השני למנין שנת הראשון מונה והרואה כותב בשנה ראשונה למלך שעמד: **ושניה לפני**, הנא לכבוד משעמד זה לא ימנה שנה שניה למלך שמת שאין שנה זו שלו ולא ימנה אחר הראשונה לפני לקרות שנה שעמד בה שניה אלא שניה זו ראשונה לפני: **שפא לבי פרי לא מניין**, משכנס בה המלך שמת אפי' יום אחד לא יכתוב כל שנה זו בשטר למנין מלך העומד אלא למלך המת: **כסוף שנה**, כיון מלך העומד בחדש כלמה לו שנה כשילא אדר וחשוב לו יום שנסוף שנה זו כשנה שלמה להיות שנה הנאה נקראת שנה שניה: **אכל**, יום אחד בתחילת שנה לא יחשוב לו יום אחד שנה ולא יכתוב שטר בשנה זו לשמו משמת: **ומלך כן מלך הוא**, דאי משום דאימנו לה מרישא אכל השפא דליכא תמתי אימא נימנו ליה מתקמימא קמ"ל, וטעמו של דבר "לפי שהמלכות ירושה היא דכתיב (דברים י"ו) למען יאירך ימים על ממלכתו הוא זכינו: **בחדש** זה הוא אייר דמפרש קרא הוא החדש השני ואמרין לקמן (ד' י"א) ניסן ר"ה לסדר מנין החדשים: **למלך שלמה על ישראל**, אשנה רביעית קאי ומלך מסורים הוא בשנה רביעית למלך שלמה על ישראל בחדש ז'ו הוא החדש השני ה"ג כתיב קרא אחרינא לקמן ויחל לננות בחדש השני (בנין) בשנת ארבע למלכותו (דברים י"ג): **מקיש מלכות שלמה**, לענין מנין החדשים לזיאת מצרים שהרי המקרא הוא מנה שנה זו שנת ד' מאות ושמניסן לזיאת מצרים ובשנת ארבע למלך שלמה: **מה יציאת מצרים**, מנין השנים שמונין לה מתחילין מניסן אף מלכות שלמה מניסן: **אימא משפרי**, אציג שיליא בניסן משפריע תשרי קראו לו שנה שניה לפי שמשפרי ר"ה לפני הנמוס לבריאת עולם והוא הדין לזיאת מצרים: **והי בארבעים שנה הואיל** משפרי באר אס הסורה, מכלל דתשרי לאו ר"ה דאי תשרי ר"ה הוא הוא ליה בשבט שנת מ"א: **דילמא להקמס המשכן**, שהיה בשנה השנית: **כדאמר רב פפא**, לקמיה: **שנת עשרים שנת עשרים לגזרה** שוה.

רב פפא כוליה שנת שפסוק דלירי ללמוד זה מזה כוליה גמר לכו רב פפא מרובו ללמוד פסוק מן המפורש על ידי דין גזירה שוה: **דילמא מעשה דשבט קדים**, ובתשרי שלפני נכנסה שנת ארבעים: **אחרי כסופה אס סיוון**, נאמר במשנה תורה: אלא

1. ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש ז'ו הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל וכן הביא ל"ה מלכים א' א 1. ויעל אהרן הבן אל הר הקודש על פי יי' ויהי שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחודש: 2. ויהי בארבעים שנה בששית עשר חודש אל בני ישראל בכל אשר יצאו אל הארץ: 3. ויהי בארבעים שנה באחד לחודש דבר משה אל בני ישראל בכל אשר יצאו אל הארץ: 4. אחרי הבתו את סיון מלך האמורי אשר יושב בחשבון ואת עוג מלך הכנעני אשר יושב בעקרת בארבע: 5. ויהי ר"ה ופ"ה בן מלך ב"י לפי שהמלכות בו כתיבת ה ע"כ:

גליון הש"ס

רש"י ר"ה ופ"ה בן מלך ב"י לפי שהמלכות בו כתיבת ה ע"כ: